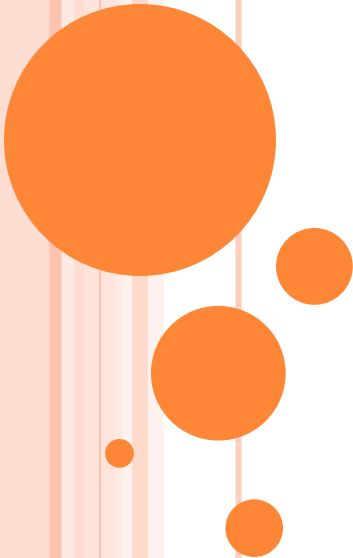

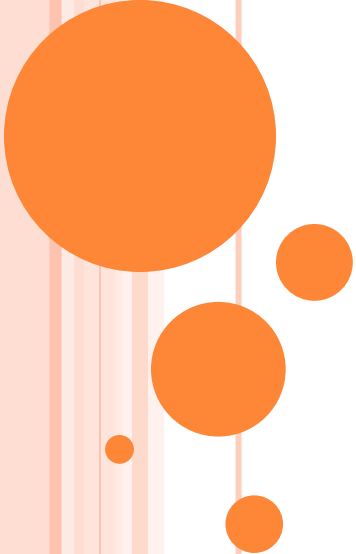
VELKOMEN TIL FOLKEMØTE OM KOMMUNEREFORMA

Solund Grendahus 21.04.15

DAGSORDEN

- **Bakgrunn for kommunereforma**
v/ordfører Ole Gunnar Krakhellen
- **Kommunereforma i Sunnfjord/HAFS**
v/Per Arne Tveit, sekretær HAFS Regionråd
- **Kommunereforma i Gulen/Nordhordland**
v/administrasjonssjef Erik Askeland
- **Presentasjon av rapport:**
Kommunereformen og øykommuner uten landfast forbindelse
v/ordfører Ole Gunnar Krakhellen
- **Spørsmål/kommentarer?**

BAKGRUNN FOR KOMMUNEREFORMA

Folkemøte i Solund Grendahus 21.04.2015

REGJERINGA SINE MÅL MED KOMMUNEREFORMA

1) Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

- Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

2) Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

- Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

3) Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

- Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

4) Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver

- Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov.

UTVIKLING I KOMMUNANE SINE OPPGÅVER

Utviklingen i antall oppgaver til kommunene

NYE OPPGÅVER OVERFØRT FRÅ ANDRE FORVALTNINGSNIVÅ

Regjeringa la 20. mars fram Meld. St. 14 (2014- 2015) - «Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner». Regjeringa legg her opp til ei vidareføring av prispippet om «generalistkommunen» - altså at alle kommunar i utgangspunktet skal ha same oppgåver, uavhengig av storleik.

Dei største byane skal etter ei særskilt vurdering i tillegg kunne ta over ansvaret for vidaregåande skule, skuleskyss og kollektivtransport. Alle dei aktuelle samanslåingsalternativa i Sunnfjord er truleg for små til å kunne ta over desse oppgåvene. Regjeringa har varsla at alle oppgåver som vert overført til kommunane skal fullfinansierast frå Staten.

Regjeringas «oppgåvemelding» gjer at kommunane får overført nye oppgåver. Dette gjelder oppgåver innan:

Velferd:

- Tannhelse
- Rehabilitering
- Basishjelpemidlar
- Forsøk DPS
- Barnevern
- Familievern
- Bustadtilskot
- Varig tilrettelagt arbeid
- Arbeids- og utdanningsreiser
- Finansiering pasienttransport

Lokal utvikling:

- Tilskot frivilligsentralar
- Forenkling av utmarksforvaltning
- Lokal nærings- og samfunnsutvikling
- Motorferdsel
- Større handlingsrom, plan- og byggesaker
- Tilskot nærings- og miljøtiltak i skogbruk
- Tilskot beite, jordbruk, verdensarv

- Konesjonshandsaming småkraftverk

- Enkeltutsløppstillatingar, forurensningslov
- Naturforvaltning

Andre oppgåver:

- Vigselsrett for borgarlege vigslar
- Notarialforretningar
- Godkjenning symjeanlegg
- Sivile politioppgåver

LENKJER TIL MEIR INFORMASJON OM KOMMUNEREFORMA FRÅ REGJERINGA

- www.kommunereform.no
- www.nykommune.no

SOLUND KOMMUNE SITT ARBEID MED KOMMUNEREFORMA

Solund kommunestyre gjorde i sak 041/14 følgjande vedtak:

1. Solund kommunestyre ber om at desse to alternativa vert lagt til grunn i det vidare arbeidet med utgreiing av kommunereforma:
 - a) HAFS-regionen
 - b) Gulen/Nordhordland
2. Solund kommunestyre gjev Solund formannskap mynde til å vedta endeleg prosjektorganisering og prosjektplan. Det skal orienterast om framdrifta i kvart kommunestyremøte.
3. Administrasjonssjefen bør seinast innan februar ha fremma ei sak til formannskapet med framlegg om organisering av det vidare arbeidet, med ein detaljert tidsplan.
4. Solund kommune held fram arbeidet i øykommuneprosjektet parallelt med dette utgreiingsarbeidet.

LOKAL FRAMDRIFTSPLAN

FRAMDRIFTSPLAN KOMMUNEREFORMARBEID I SOLUND KOMMUNE																
Kvartal og årstal	4 2014	1 2015	2 2015	3 2015	4 2015	1 2016	2 2016	3 2016	4 2016	1 2017	2 2017	3 2017	4 2017	2018	2019	2020
		Vedtak om utgreiing og organisering av arbeidet (oktober)														
		Utarbeiding av prosessorganisering (desember)														
		Utgreiing, lokal prosess, høyre befolkinga														
		Vedtak i kommunestyret														
		Oppsummering og vurdering av lokal prosess ved FM														
		Vedtak om ny kommunestruktur i Stortinget														
		Etablering av nye kommunar														

LOKAL ORGANISERING

- Solund formannskap er styringsgruppe
- Det er sett ned ei lokal administrativ arbeidsgruppe der administrasjonssjefen er leiar. I tillegg er gruppa representert ved:
 - Oppvekst
 - Helse og omsorg
 - Plan og utvikling
 - Tillitsvald
- Solund formannskap må opprette eit forhandlingsutval i møte 30.04.15

LENKJER FOR Å FYLGJE DEN LOKALE PROSESSEN

Solund kommune si heimeside:

- <https://www.solund.kommune.no/kommune-og-politikk/kommunereform/>

Samarbeid i Sunnfjord si kommunereformside:

- <http://prosjektsunnfjord.no/>

Region Nordhordland si heimeside:

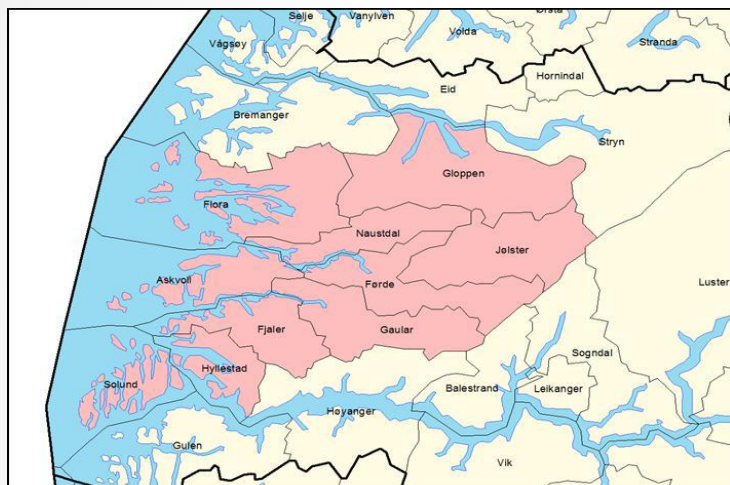
- http://www.nordhordland.net/?page_id=4463

Kommunereform Sunnfjord/HAFS

v/Per Arne Tveit

Kommunereformen i Sunnfjord/HAFS

Utgreiing av 4 alternativ:

- Stor Sunnfjord (9 kommunar)
 - Førde, Gaular, Jølster, Naustdal, Flora, Gloppen, Askvoll, Fjaler og Hyllestad
- SIS (5 kommunar)
 - Førde, Gaular, Jølster, Naustdal og Flora
- Liten SIS (4 kommunar)
 - Førde, Gaular, Jølster og Naustdal
- HAFS (4 kommunar)
 - Hyllestad, Askvoll, Fjaler og Solund

○ Fjaler ○ Hyllestad ○ Askvoll ○ Solund

Inndeling av arbeidet

1. Utfordringsdokumentet (felles)
 - skildrar kva oppgåver som må gjennomførast fram til ny kommunestruktur er etablert
2. Analysedokument for 4 ulike alternativ
 - PWC har fått jobben med å skissere korleis dei 4 ulike alternativa kan organiserast politisk og administrativt
3. 4 intensjonsavtalar
 - vert forhandla fram av delegasjonar frå kvar av dei medverkande kommunane

Organisering av arbeidet

- Styringsgruppe for HAFS-prosjektet er ordførarane i dei fire kommunane
- Rådmennene i dei same kommunane er prosjektgruppe
- I utgreiingsfasen fram til sommaren 2015 vert dei tilsette sine tillitsvalde orienterte gjennom faste møte i kommunane.
- Sekretæren i HAFS er prosjektsekretær for HAFS-prosjektet

Informasjon til innbyggjarane

1. Informasjonsmøte i kommunane om prosessen i mars/april
2. Informasjonsmøte i juni/juli om intensjonsavtalane/valgalternativa
3. Innbyggjarhøyring i HAFS/Sunnfjord hausten 2015 (i Solund må dette samkøyrast med dei andre prosessane)
4. Endeleg vedtak i kommunestyret våren 2016

Innhold i analysedokumentet (del 2)

(PWC)

- **Vurdering av politisk organisering, med positive eller negative følger for lokaldemokratiet og politisk handlingsrom**
 - 1. Storkommune
 - 2. SiS (5 kommunar)
 - 3. «Liten SiS» (4 kommunar)
 - 4. HAFS (4 kommunar)
 - Oppsummering
- **Vurdering av administrativ organisering, kommunesenter og eventuell funksjonsdeling**
 - 1. Storkommune
 - 2. SiS (5 kommunar)
 - 3. «Liten SiS» (4 kommunar)
 - 4. HAFS (4 kommunar)
 - Oppsummering

Innhold i analysedokumentet (del 2)

- **. Vurdering av konsekvensar for interkommunale samarbeid**
 - 1. Storkommune
 - 2. SiS (5 kommunar)
 - 3. «Liten SiS» (4 kommunar)
 - 4. HAFS (4 kommunar)
 - Oppsummering
- **Tenesteproduksjon og tenestestruktur i ny(e) kommunar**
 - 1. Storkommune
 - 2. SiS (5 kommunar)
 - 3. «Liten SiS» (4 kommunar)
 - 4. HAFS (4 kommunar)
 - Oppsummering

Punkt 1 og 3 i analyseoppdraget til PWC

2) Korleis vil
dei ulike alternativa
komme ut i høve til:

- nytt inntektssystem
- alternative
befolkningsscenario
- eigenkapitalsituasjonen
ved overgang til ny
kommune

1) Kan ei kommunesamanslåing:

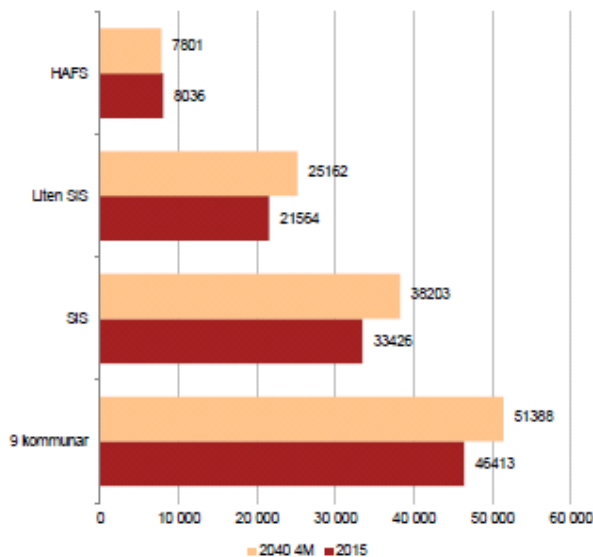
- Vere motvekt mot
utflytting av
arbeidsplassar, svak vekst
og sentralisering ?
(demografisk analyse på
krets, kommune og
storkommunenivå)
- Sikre god
kvardagsorgansiering (bu
og arbeide desentralisert)
og felles identitet
Eventuell vinst (kvalitet og
økonomi).?

Folketal i dei ulike "Sunnfjordalternativa"

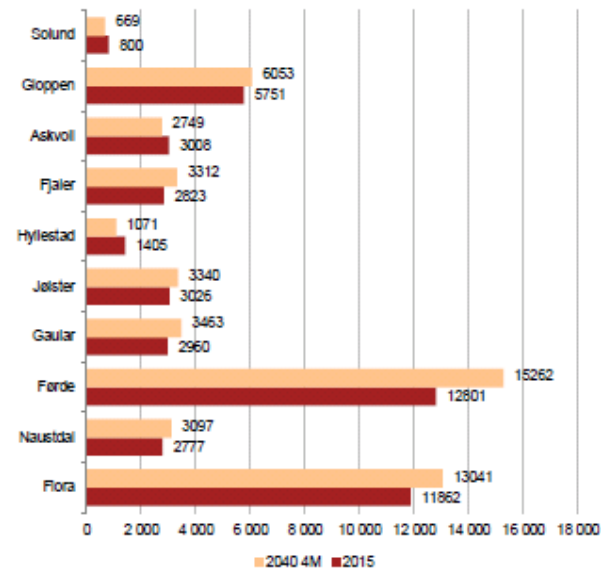
Kapittel 2 – Nærare om kommunane

Kort bakgrunnsinformasjon om dei ulike samanslåingsalternativa

Folketal dei fire alternativa

Folketal per kommune

Folketal 2040 byggjer på framskrivingar frå SSB (Middels nasjonal vekst 4M)

Reiseavstandar

Alternativ 4 - HAFS

Tabellen til høgre viser reiseavstandar frå Dale til tettstader (definert av SSB) i ein ny kommune. I dei kommunane som berre har ein tettstad, har vi lagt til grunn dei stadene der det finst skular

Vi ser at Hardbakke ligg langt utanfor det som er definert som ei øvre grense for akseptabel pendlaravstand.

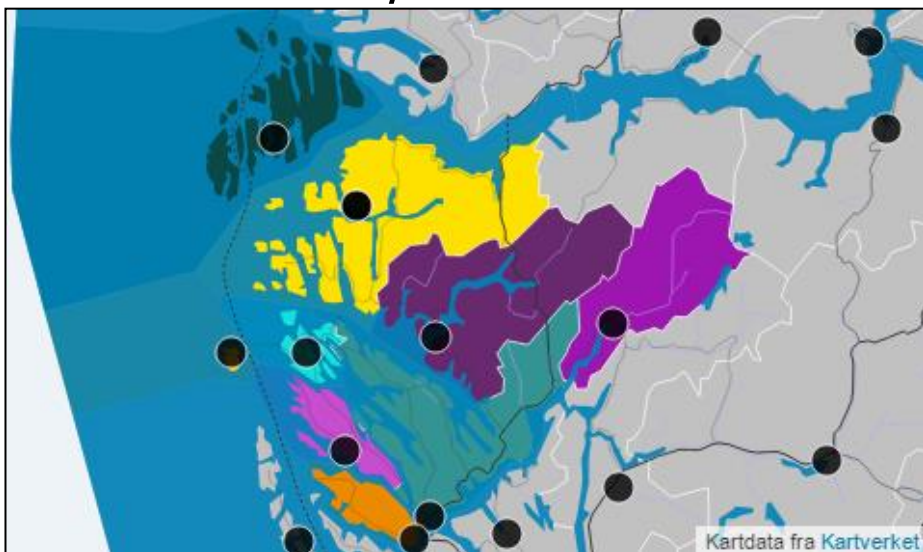
Til Dale...		
Fjaler	Dale	-
	Flekke	9
	Våge	31
	Guddal	36
Askvoll	Gjelsvik/ Selvik	42
	Atløy	46
	Askvoll	23
	Værlandet	83
	Bulandet	92
Solund	Hardbakke	162
Hyllestad	Hyllestad	41

Reiseavstandar i minutt mellom ulike tettstader i kommunane i utgreinga. Kjelde: visveg.no

Kommunereform i Gulen/Nordhordland

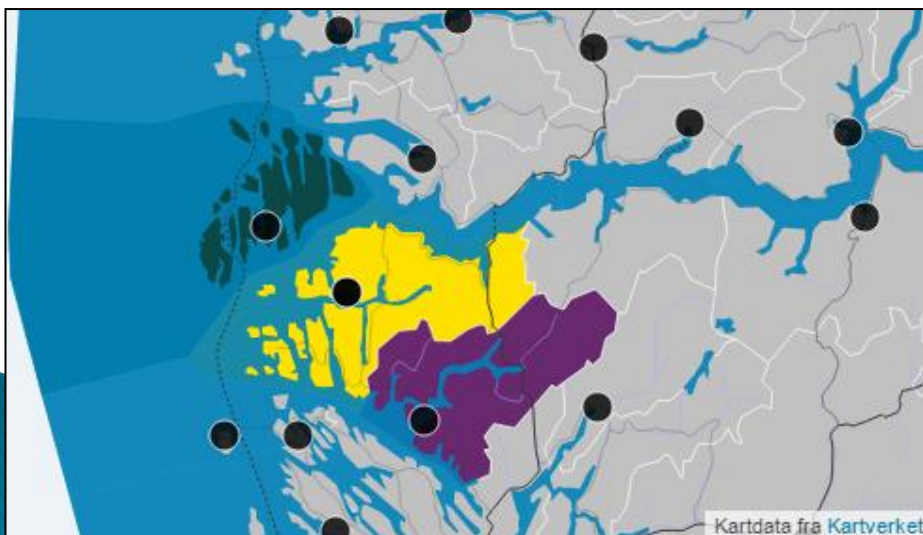
Folkemøte 21.04.2015
v/adm.sjef Erik Askeland

Kommunereformen i Gulen/Nordhordland

Solund er med på
utgreiing av 2
alternativ:

- Stor-Nordhordland (9 kommunar)
 - Meland, Lindås, Radøy, Austrheim, Fedje, Modalen, Masfjorden, Gulen og Solund
- GSM (3 kommunar)
 - Masfjorden, Gulen og Solund
- I tillegg vert fleire andre delalternativ i Nordhordland, som ikkje inkluderar Solund, utgreidd.

Inndeling av arbeidet i Stor-Nordhordland

1. Nordhordland/Gulen utgreia endringar i kommunestruktur ved hjelp av Telemarksforsking i 2013
2. Ein går no rett vidare på forhandling om ein intensjonsavtale

Organisering av arbeidet

- ▶ Forhandlingsutval for Stor–Nordhordland er tre politikarar og administrasjonssjef for kvar av dei ni kommunane
- ▶ Forhandlingsutvalet er konstituert med ordføraren i Radøy som leiar og ordføraren i Masfjorden som nestleiar
- ▶ Arbeidsutvalet består av leiar, nestleiar og sekretariat.
- ▶ Rådmannsutvalet i Nordhordland skal bistå ved behov.
- ▶ Forhandlingane er føresett å gå over 7 møter, med ferdigstilling av intensjonsavtale i januar 2016.
- ▶ Nordhordland Utviklingsselskap IKS har sekretariatsfunksjon

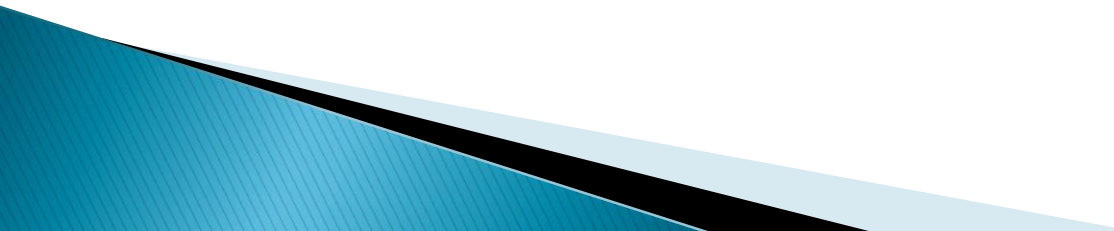
Inndeling av arbeidet i GSM

1. Utgreiar alternativet Gulen, Solund og Masfjorden
2. Prosjektet er i oppstartsfasen. Ein del avklaringar må framleis gjerast knytt til framdrift og prosjektleiing.

Organisering av arbeidet

- ▶ Styringsgruppe for GSM er tre politikarar og administrasjonssjef for kvar av dei tre kommunane
 - ▶ Administrasjonssjefane utgjer ei prosjektgruppe
-

Utfordringar

- ▶ Fleire parallelle prosessar, desse må ein prøve å samordne, men det kan vere vanskeleg.
 - ▶ I Stor-Nordhordland er det usikkerheit om alle kommunane vil vere med heilt til fullføring av forhandlingane.
 - ▶ Forhandlingane vil halde fram utan dei som eventuelt hoppar av.
 - ▶ Solund er heilt avhengig av kva våre næraste fastlandsnaboar gjer.
-

Kommunereformen og øykommuner uten landfast forbindelse

Svein Frisvoll, forsker og forskningsleder

Oddveig Storstad, forsker

Norsk senter for bygdeforskning

Utsira, 12.03.15

(Forkorta utgåve til folkemøte Hardbakke 21.04.15)

Kort om bakgrunn – landets mangfoldige geografi

- ✓ Kommune-Norge er like mangfoldig som landets geografi
- ✓ Øykommunesituasjonen mangler i kommunereformens faktagrunnlag
 - ✓ Avstand og tidvis isolasjon
 - ✓ Værutsatte overfarter
 - ✓ Usikker reisehyppighet
 - ✓ Få innbyggere
 - ✓ Pendling er vanskelig
- ✓ Oppdraget:
 - ✓ fremstille kunnskap om øykommunenes spesifikke situasjon
 - ✓ Avstandsulempe, rekrutteringsutfordring og bosettingsmønstre
 - ✓ Lokal samfunnsutvikling

Kort om kommunene i utvalget

- ✓ Kommunene er ulike
 - ✓ Avstand og regionalt omland
 - ✓ Befolkningsmengde og befolkningsvekst
 - ✓ Økonomisk situasjon
 - ✓ Pendlingsomfang
 - ✓ Hvor ønsket de er av aktuelle sammenslåingskommuner

Kort om kommunene i utvalget

✓ Men også like

- ✓ Avhengig av rutetabell, vær og kapasitet
- ✓ Opplever tidvis isolasjon (noen mer enn andre)
- ✓ Er i liten grad del av samfunnsutviklingsområder som har større utstrekning enn kommunen (også ulikt potensial for å kunne bli det)
- ✓ Har de samme kravene til tjenesteproduksjon som fastlandskommuner
- ✓ Avhengige av interkommunale samarbeid (noen mer enn andre)

Datakilder

- ✓ Intervju med ordførere og rådmenn i alle ti øykommuner.
- ✓ Intervju med 15 innbyggere i fem av øykommunene.
- ✓ Survey til innbyggerne.
- ✓ Intervju med 12 næringslivsaktører i øykommunene.
- ✓ Intervju med seks ordførere/rådmenn i aktuelle sammenslåingskommuner.
- ✓ Intervju med borgermesteren i Samsø kommune og kommunaldirektørene i Fanø og Læsø kommune.

Datakilder

- ✓ Intervju med ordførere og rådmenn i alle ti øykommuner.
- ✓ Intervju med 15 innbyggere i fem av øykommunene.
- ✓ **Survey til innbyggerne.**
 - ✓ Intervju med 12 næringslivsaktører i øykommunene.
 - ✓ Intervju med seks ordførere/rådmenn i aktuelle sammenslåingskommuner.
 - ✓ Intervju med borgermesteren i Samsø kommune og kommunaldirektøren i Læsø kommune.

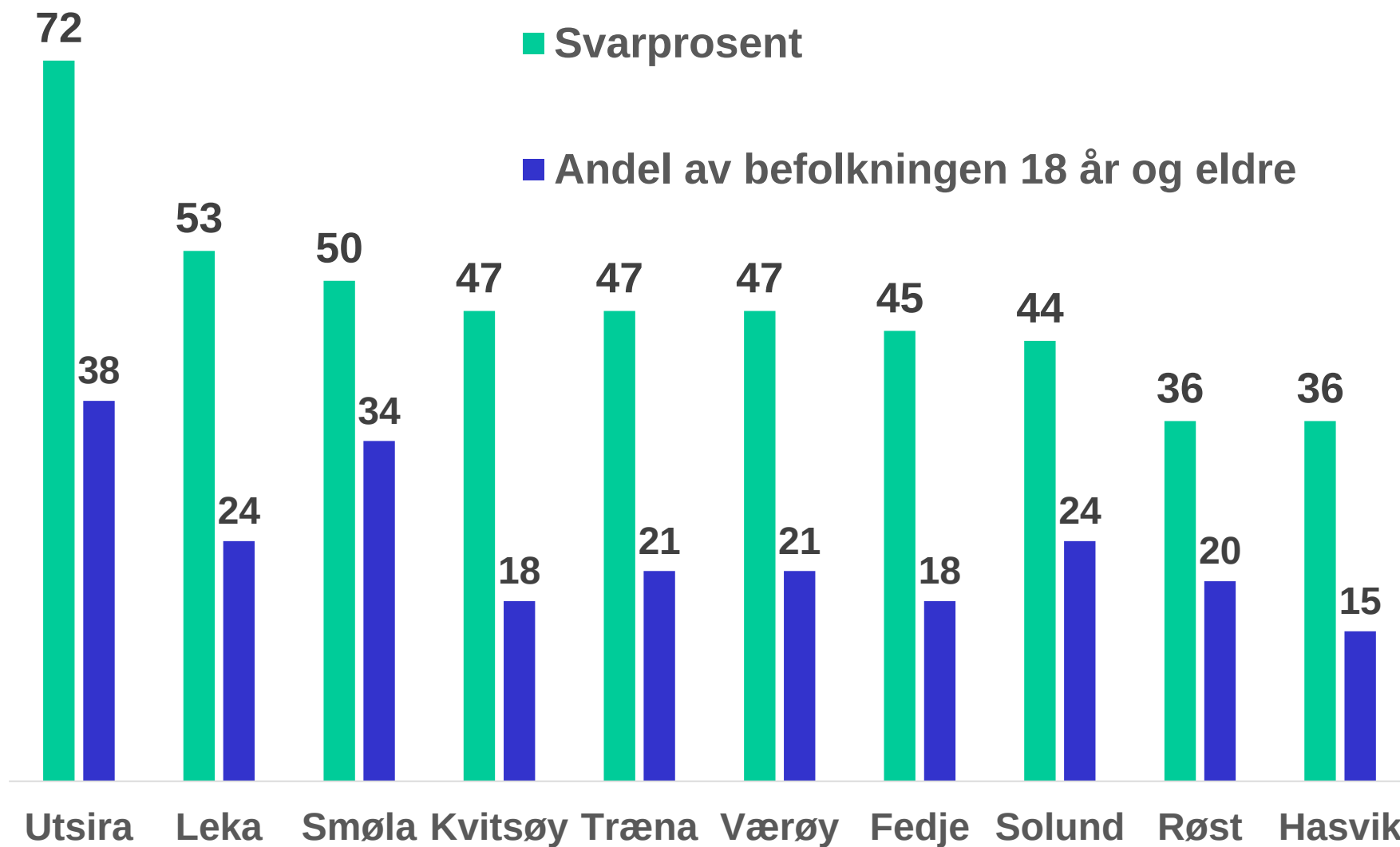
Om surveyen

- ✓ Gjennomført av Sentio Research AS på oppdrag fra øykommunene. Analysert av Bygdeforskning.
- ✓ Utsendt til en person i alle tilgjengelige husstander i øykommunene.
- ✓ To utsendinger: desember 2014 og januar 2015.
- ✓ Ingen premiering for å høyne svarprosenten.
- ✓ N=1438.
- ✓ Svarprosent: 47.
- ✓ Spørsmål med faste svaralternativer, men også et åpent spørsmål med mulighet til å ytre seg om kommunesammenslåing.

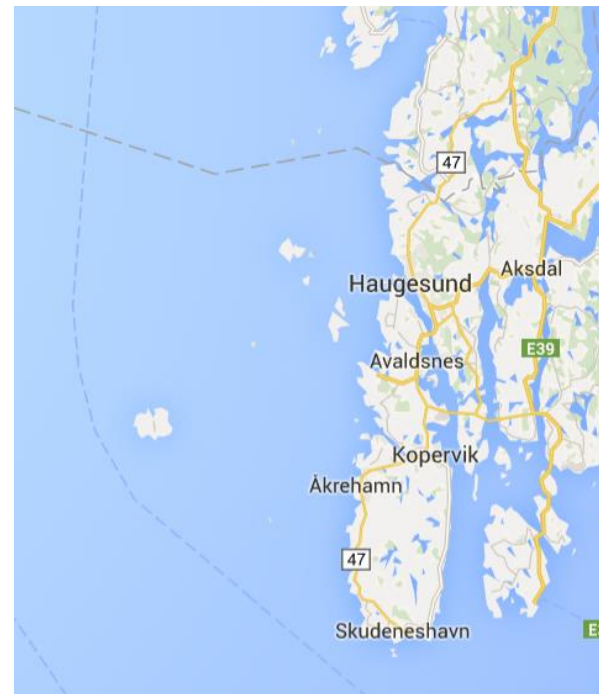

■ Svarprosent

■ Andel av befolkningen 18 år og eldre

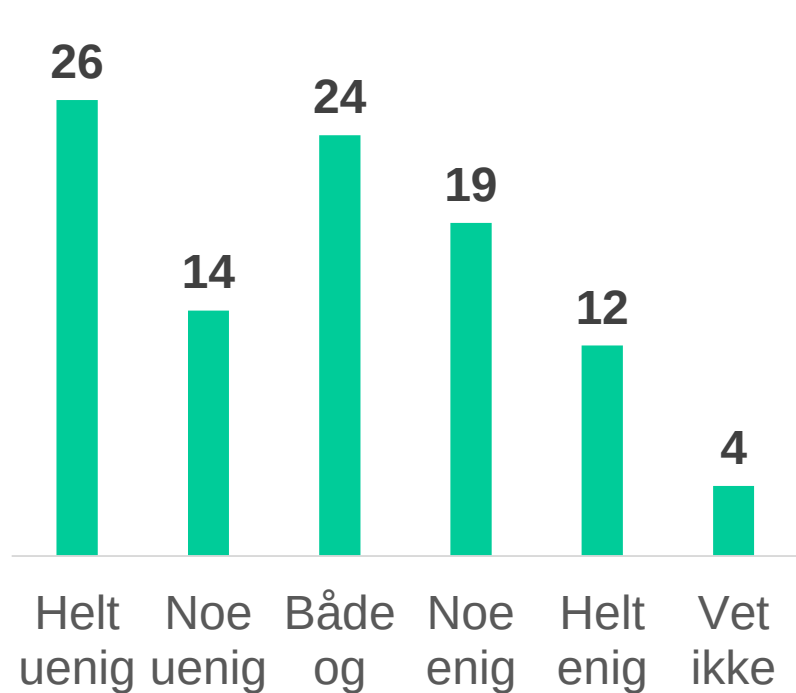

Verden sett fra....

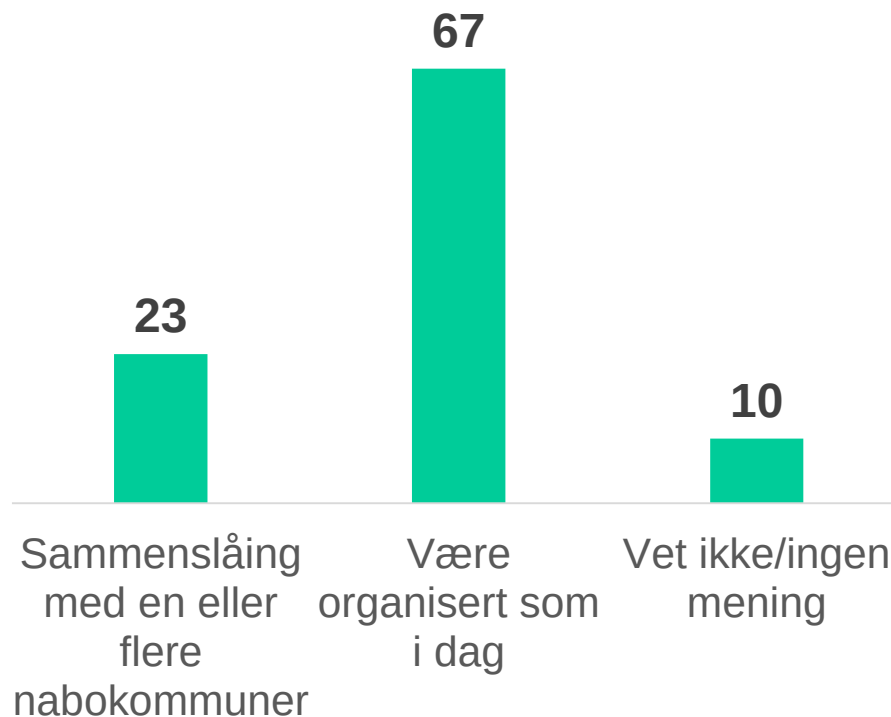

Holdning til kommunesammenslåing

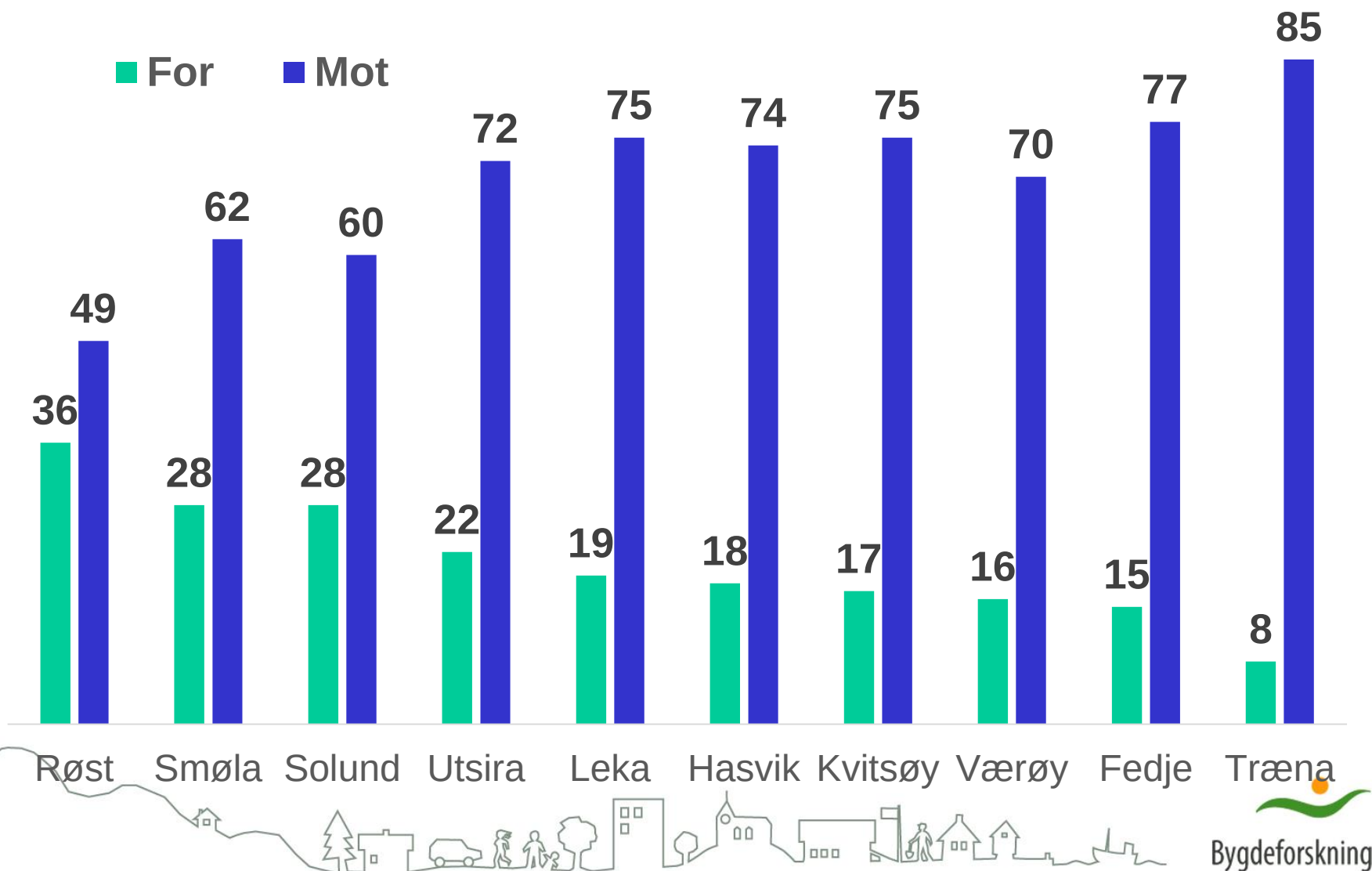
Tallet på antall kommuner i Norge bør reduseres

Syn på framtidig organisering av egen kommune

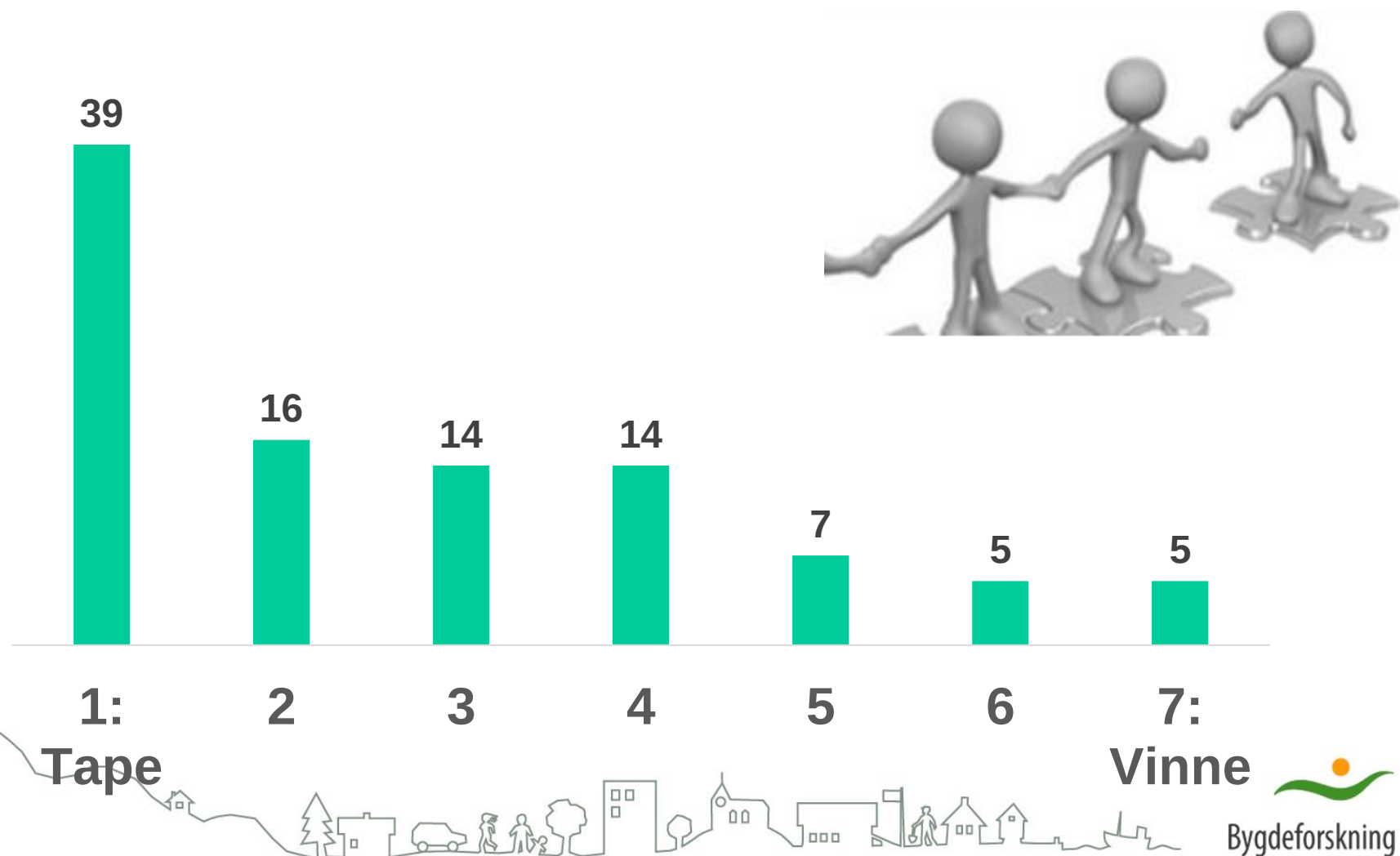
Holdning til kommunesammenslåing

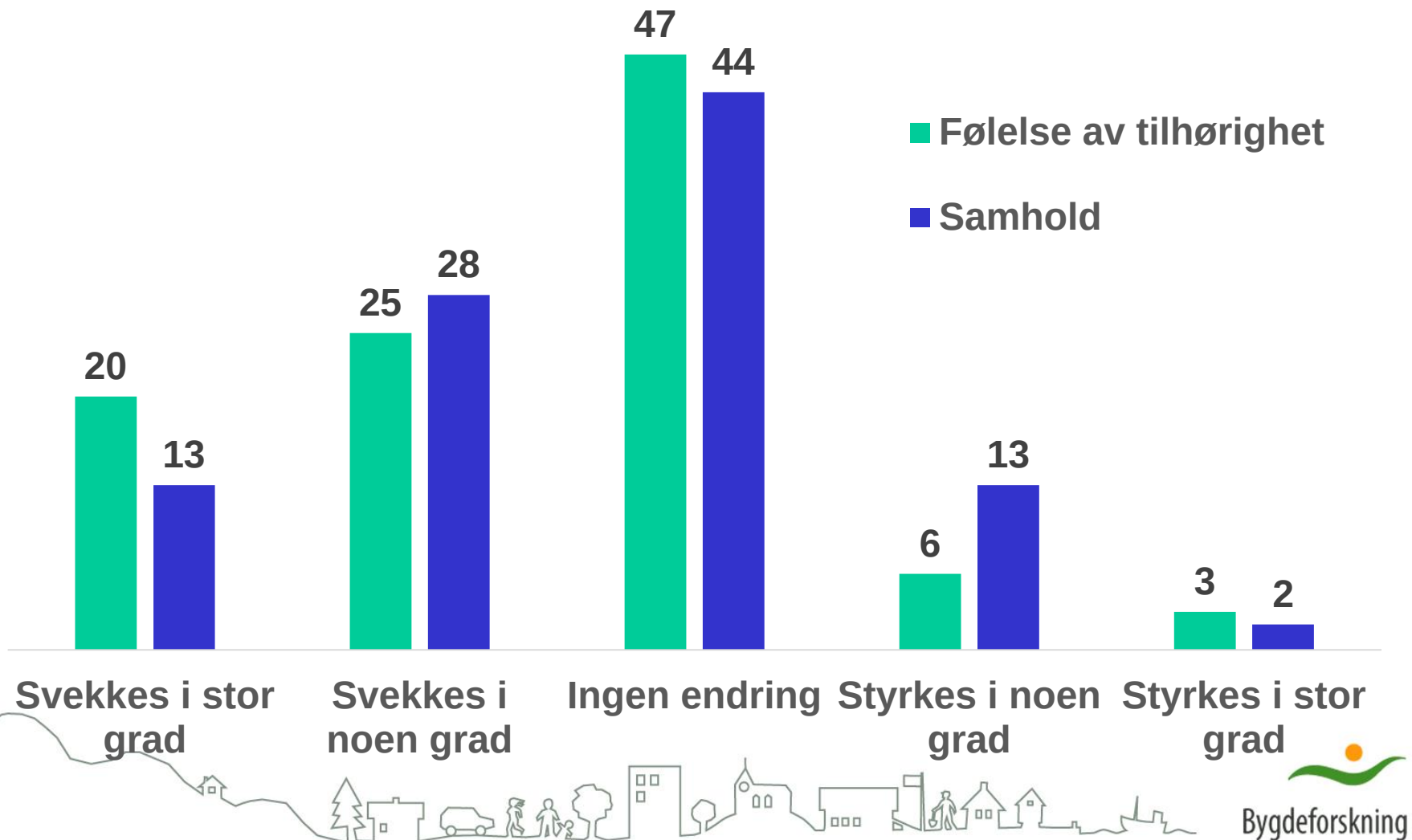
Sett fra øykommunene representerer kommunereformen en (frykt for) økt sentralisering

Tro på at kommunen vil tape eller vinne på en eventuell kommunesammenslåing

Følelse av tilhørighet og samhold

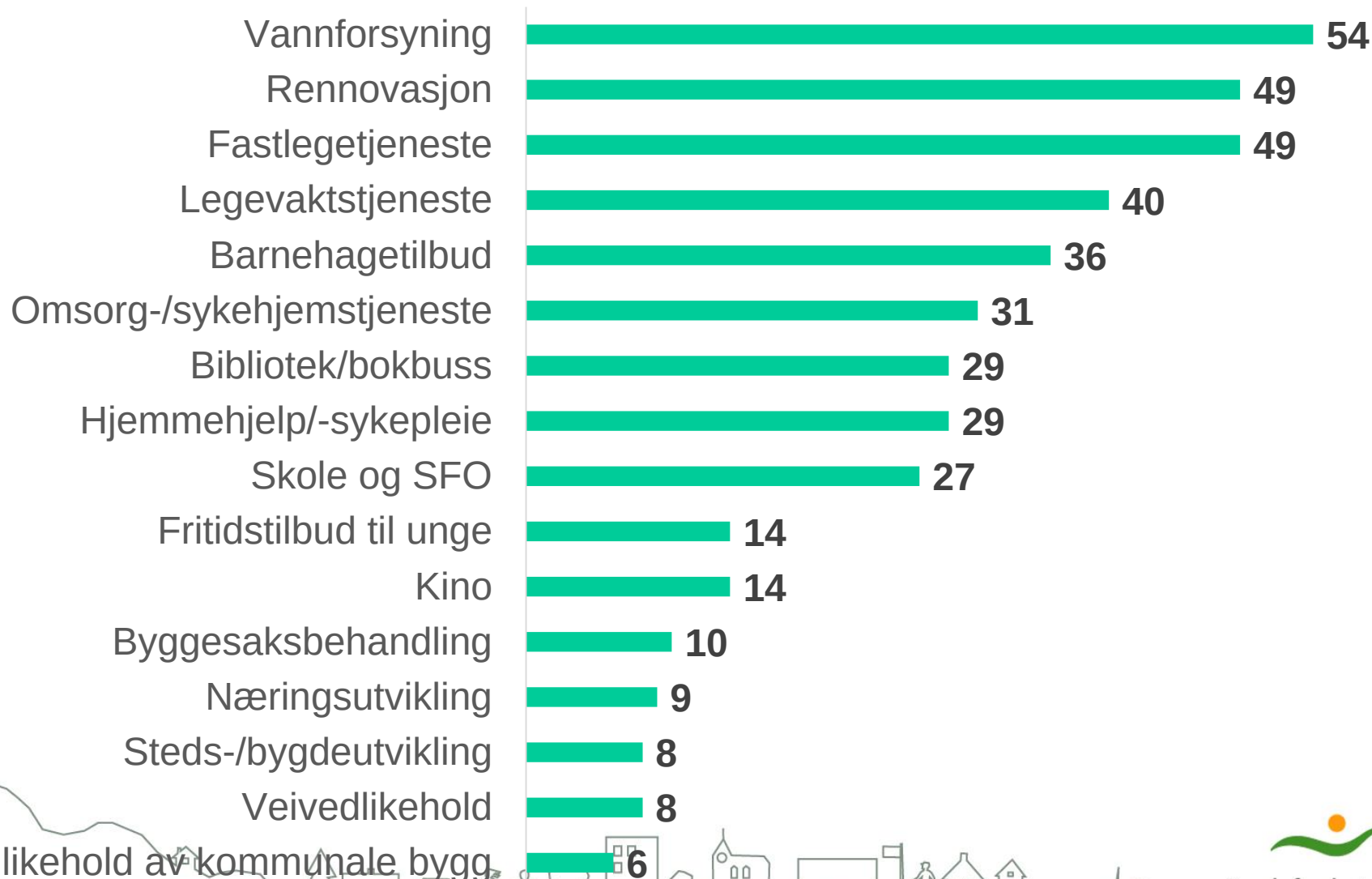

Svekkelse av kommunale tjenester

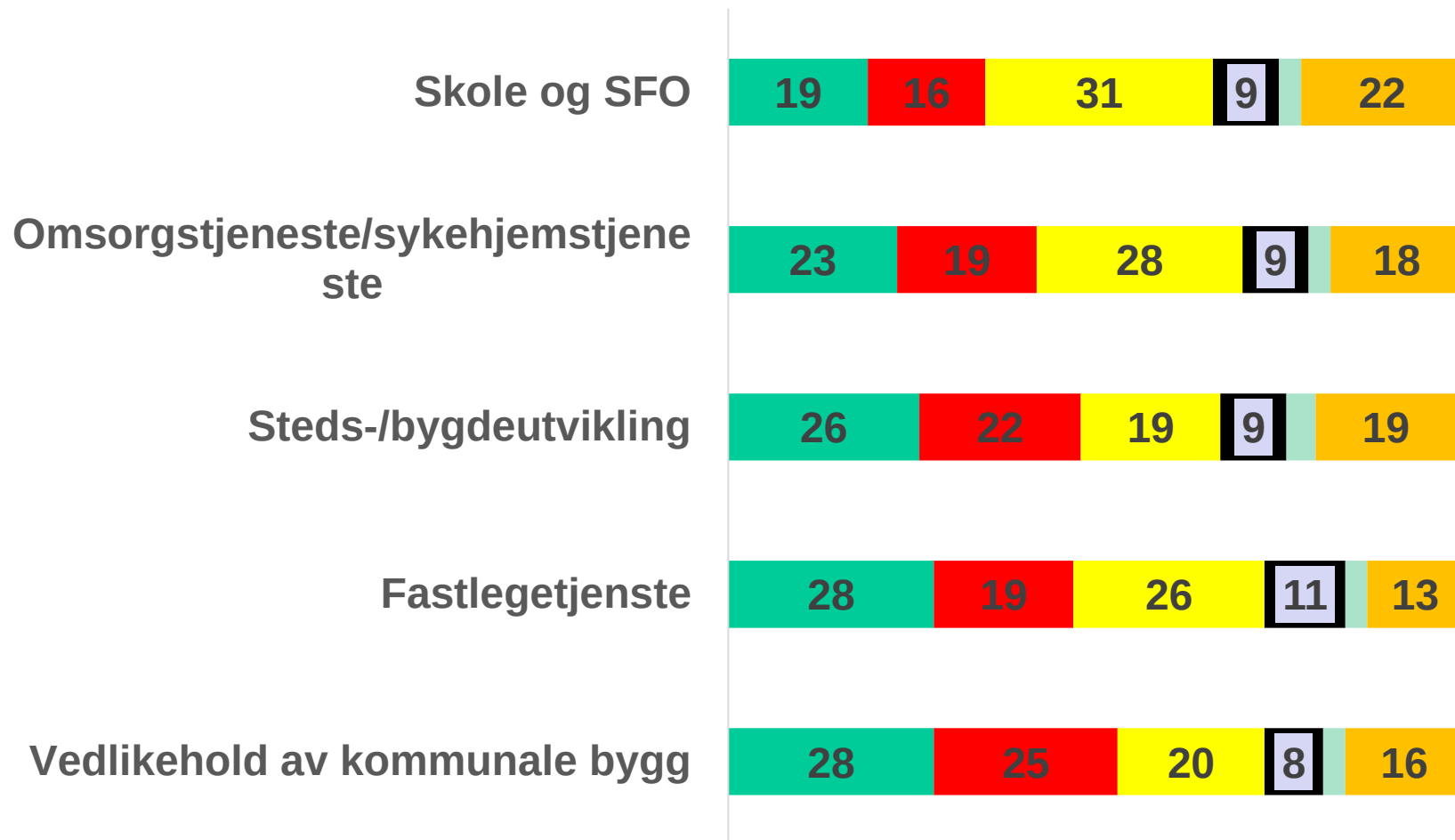
Jevnt over er innbyggerne i øykommunene fornøyde med de tjenester som kommunen yter.

Andel svært fornøyde med kommunale tjenester

Kommunale tjenester ved kommunesammenslåing

1: Mye dårligere 2 3 4 5: Mye bedre Vet ikke

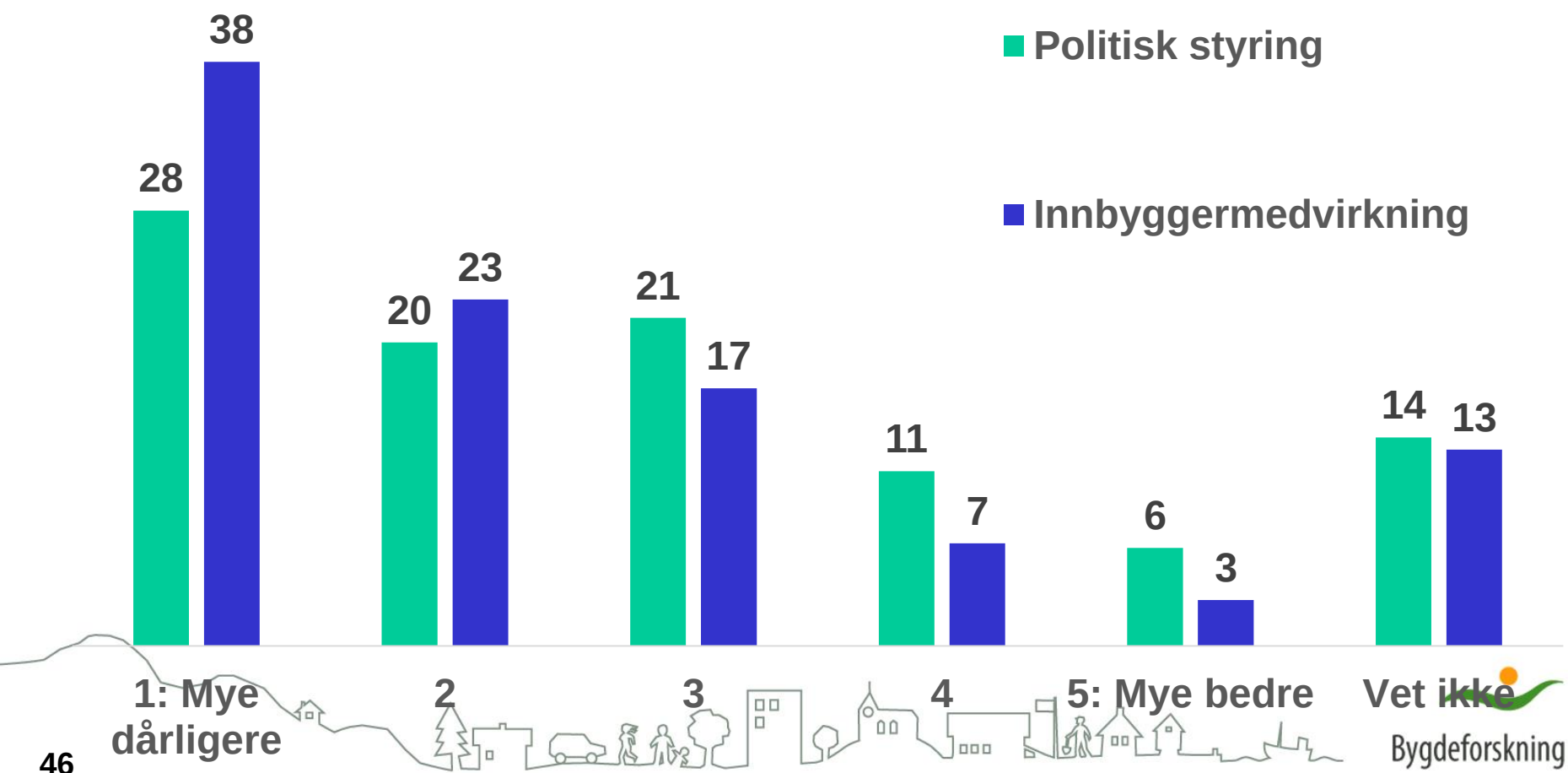

Fornøydhet med kommunale tjenester

- ✓ Jevnt over er innbyggerne i øykommunene fornøyd med de tjenester kommunen yter.
- ✓ Jevnt over mener innbyggerne at tjenestene snarere blir dårligere enn bedre ved en eventuell kommunesammenslåing.
- ✓ Resultatene er i samsvar med tidligere undersøkelser som viser at innbyggerne i små kommuner er vel så fornøyd med de kommunale tjenestene som innbyggerne i store kommuner.

Svekket lokaldemokrati: Virkning av en eventuell kommunesammenslåing på politisk og økonomisk styring og på innbyggermedvirkning.

Kommunereform,
styrket lokalt
demokrati og
bedre tjenester

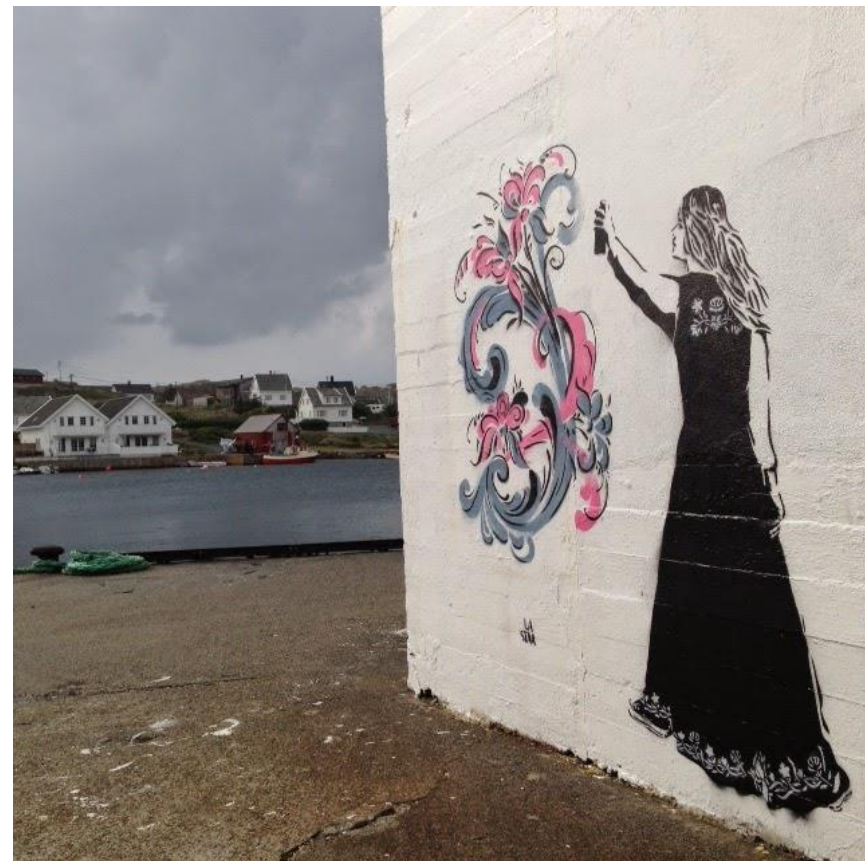
Sentralisering,
svekket lokal
innflytelse og
tap av tjenester

«Fokuset på at vi finnes vil bli borte. Vi blir en salderingspost.»

«Å slå sammen en ren øykommune (...) er galskap.»

«Vi vil bli en utkant i utkanten.»

Sentraliseringsargumentet

- ✓ Bygger på erfaringsbasert kunnskap!
- ✓ Sentralisering er nettopp det – sentralisering: tjenester flyttes fra ytterkantene til sentrum og øykommunene vil aldri bli sentrum i en storkommune.

«Går vi inn blir vi slukt inn i storkommunen og de vil få en ekstra utkant som de er nødt til å håndtere, det er jo realiteten. Den må vi bare innse.»

- ✓ Det å være egen kommune med eget budsjett gir øykommunene et **vern** i kampen om knappe ressurser. En kamp de er sikker på at de har tapt på forhånd.

Men avstandsulempe kan også snus til en avstandsfordel

- ✓ Skal det bo folk i øykommunene så må tjenestene leveres i kommunen.

«Vi ligger der vi ligger»

- ✓ Øykommunene er «ferdigrasjonalisert»: De har (nesten alle) én barneskole, én barnehage, ett sykehjem etc. Det er ikke mer å hente på å rasjonalisere!

«Du skal ha grunnskoletilbud, det må du ha uansett – kan ikke sende små unger til byen med båt, og en skal ha et barnehagetilbud.»

Næringslivsperspektivet

«Det kan vere [#&>!] så sårbart, ein båt som må gjere vendereis med eit par tre tonn ferskfisk om bord er jamgodt med hundre tusen kroner i tap»

geografi

lokaliseringsfordeler

lokaliseringsulempes

sosiologi

relasjonsfordeler

relasjonsulempes

Lokaliseringsfordeler

- nært
 - ressursen
 - råstofftilgang
 - kvalitet
 - kompetanse
- egenart
 - eksotisk/eksklusivt
 - den lange reisen
 - unikt
 - symbolprodukt
 - lokaliserte produkt
 - stedets estetikk i markedsføringen

«vi ligg mitt i matfatet»

«det er snakk om kun kort tid frå fisken kjem opp av havet til den blir levert»

«vi har naturgitte forhold som er perfekt for produktet vi skal levere»

«her finst kompetanse generasjonar tilbake i tid og alle veit kor viktig denne næringa er for lokalsamfunnet. Det skapar velvilje»

«kjensla av at det ligg langt vekke forsterkar opplevinga av eksklusivitet... det blir meir unikt... innan rimelege grenser sjølv sagt»

«det har nok ein meirverdi i seg sjølv at (produktet) er laga her på øya»

«vi bruker stadig oftare slike ting som storleiken på kommunen og det at vi er ei øy i marknadsføringa av oss... og så bildet frå (øykommuna)»

Lokaliseringssulemper

- fjernt
 - avstandsulempen
 - fordyrende
 - transport
 - lager
 - spesialisering
 - risiko
 - presis levering
 - rekruttering
 - pendlingsvansker
 - få rekrutter

«det er fyrst og fremst avstanden»

«det blir fordyrende..., særleg for alt som er knytt til transport»

«vi ser at vi må setje på eit langt større lager enn dei vi konkurrerer med... slikt kostar»

«kostnadane ved å ligge her ute gjer at me må konkurrere med spesialprodukt for nisjemarknadar og kvalitet tilpassa ei anna kundegruppe enn om me hadde vore på fastlandet»

«det er ei ekstra belastning å aldri vite om ein greier å levere vara til avtalt tid, vinterhalvåret er særleg ille... og det blir verre og verre»

«med det sambandet vi har i dag er det umulig å pendle frå fastlandet og hit og samtidig ha same arbeidstid som dei andre i bedrifta»

«vi kunne ønske oss fleire folk her, det ville gitt oss eit større rekrutteringsgrunnlag. Du veit; medan halvparten av ungdomane kunne tenke seg å bli handverkarar for 20 år sidan, er det kanskje berre ein av ti som vil bli det i dag. Men det er godt for polakkane og dei hardt prøva søreuropearane»

Relasjonsfordeler

- ✓ Nært nok
 - ✓ uformelle arenaer
 - ✓ lav terskel for kontorbesøk
- ✓ Transparent nok
 - ✓ oversikt
 - ✓ forutsigbart
 - ✓ tillit

«korte avstandar, ja ikkje berre slik fysisk, men det at me møtest i ulike situasjonar»

«du må gjerne ha ei heilt konkret sak om du skal be om eit møte med ein etatssjef, men i eit så lite samfunn hender det at vi møtes utanom kontortida og då går det ann å lufte nokre idear. Så får du kanskje nokre råd... og for meg så hjelper det for å få ballen til å rulle»

«det hender eg berre stikk innom for å prate litt mannskit... det er mulig her.. er eg i nærleiken hender det eg stikker innom berre for å høyre kva som skjer. Slikt ville ikkje skjedd om vi var slegne saman»

«det er ikkje større forhold enn at vi veit kva som skjer og kva som ligg i planane... så det er oversiktlig»

«du veit kva du får og kva du ikkje får... det gjelder like mykje når du skal hyre inn en snekkar som når du skal tilsette en mann. I tillegg veit du kva som skal til for å få gjennom ei sak»

«eg har ei klar oppfatning om at dei (politikarar og kommune tilsette) gjer sitt beste og at dei ønskjer å legge til rette for næringslivet. Om dei alltid får det til er så si sak, men dei er nok ikkje dårlegare her enn i dei større kommunane»

Relasjonsulemper

✓ For nært

- ✓ uformelle arenaer
 - ✓ kjennskap og vennskap

✓ For lett

- ✓ liten politisk kraft
 - ✓ samferdselssaker
- ✓ liten næringsspesifikk kompetanse
 - ✓ stort forbedringspotensiale

«korte avstandar, ja ikkje berre slik fysisk, men det at me møtest utanfor avtalte møtetidspunkt»

«eg har eit inntrykk av at ein del av sakshandsaminga skjer på uformelle kaffibesøk og heime-hos-møter»

«det er ingen tvil om at dei vil, men spørsmålet er om dei har den erfaringa og kompetansen som skal til»

«dei blir for svake... dei når ikkje igjennom... blir for lett overfor dei tyngre fagpolitiske etatane som kystverket.. for ikkje å snakke om alle samferdselssakene»

«det ser ut som dei tek oss forgitt. Det er overraskande lite kontakt mellom politikarane og oss som driv næring her. I alle fall innanfor vår sektor. Det slår meg når eg høyrer andre som driv i kommunar som er både ti og tjue gongar så store som oss... der har dei jamleg ordførar og næringssjefar på bedriftsbesøk. Dei har aldri vore her i mi tid»

«nei, men det skal så lite til.... vi er ikkje fleire her enn at det bør vere mulig. Her ligg det potensiale til forbetring, en må utnytte småskalafordelane, elles set ein berre att med ulempene»

Næringslivsperspektivet

- ✓ Ser fordeler og ulemper med å drive fra en liten kommune
- ✓ Ser fordeler og ulemper med å drive fra en distriktskommune
- ✓ Næringsaktører i øykommunene støtter ikke NHO sitt ønske om større kommuner
 - ✓ ulempene vil bestå
 - ✓ men mulighetene for å utnytte fordelene vil forvitre

«heile samfunnet vil vert svekka, det vil vere mindre attraktivt å bu her, og utan eit fungerande samfunn vil næringslivet vere sjølvslutta»

Noen ord om Danmark I

- ✓ Øy-kommuners særlige utfordringer ble tidlig anerkjent i reformen
- ✓ Lovpålagte samarbeid med storkommune på enkelte oppgaver
 - ✓ Øykommunene gir ikke fra seg ansvaret, men delegerer oppgaveløsingen
 - ✓ Øykommunene sitter igjen med myndighet til å fastsette retningslinjer og servicenivå
 - ✓ Samarbeidet er obligatorisk og låser begge kommuner til samarbeidet. Avhengig av ministerens nåde for å komme ut av det
- ✓ Ordningen er ikke evaluert – foruten på beskjeftigelsesområdet
 - ✓ Finner at ordningen er fordyrende og byråkratisk
 - ✓ Øykommunene utnytter ikke handlingsrommet som bestiller-rollen gir
 - ✓ Anbefaler at området tas ut av ordningen med lovpålagt samarbeid

Noen ord om Danmark II

- ✓ Vi har tatt en liten sondering – blandete erfaringer
 - ✓ Samsø: ikke fungert godt.
 - ✓ Bytter leverandørkommune på spesialpedagogikkområdet
 - ✓ Godt fornøyd der man ikke selv hadde ansatte som utførte oppgavene før reformen
 - ✓ Der man hadde ansatte som utførte oppgavene er man mindre fornøyd. Tar oppgaver
 - ✓ Helt tilbake – beskjeftigelsesområdet
 - ✓ Delvis tilbake – miljøområdet (forbereder sakene lokalt, men vedtak i samarbeidskommunen)
 - ✓ Fanø og Læsø: har fungert veldig godt
 - ✓ Ingen mulighet til selv å yte borgerne tilfredsstillende tjenester på de nye områdene
 - ✓ Fanø har ingen planer om å ta tilbake oppgaver
 - ✓ Læsø planlegger å ta tilbake oppgavene på beskjeftigelsesområdet

Kommunereformen – noe å hente for øykommunene?

✓ Økonomiargumentet

- ✓ Sensitivt for avstand og bosettingsstruktur
- ✓ Men en større kommune kan ha større økonomiske muskler og soliditet
- ✓ Avhenger jo egentlig av innretningen på Inntektssystemet

✓ Kvalitetsargumentet

- ✓ Svekkes i møte med geografis brutale virkelighet

✓ Demokratiargumentet

- ✓ Svekkes ytterligere i møte med geografien
- ✓ Interkommunale samarbeid er ryggraden i den geografisk blinde velferdsstaten
- ✓ En del utfordringer knyttet til representasjon og deltakelse

Noe å hente for øykommunene? (forts.)

✓ Regionaliseringsargumentet

- ✓ De fleste har lite håp om å bli del av et felles samfunnsutviklingsområde på fastlandet
- ✓ Kvitsøy og Fedje har et potensial for tettere integrasjon, men det krever radikale endringer i båt-tilbudet
- ✓ Grunn til å frykte svekket lokal samfunnsutvikling
 - ✓ Administrasjonene vil forsvinne – betydelig svekking av lokalt arbeidsmarked
 - ✓ Rådhuset vil lettere kunne lukke øynene for samfunnsutviklingen på øyene når det ligger langt unna
 - ✓ Konkurransen med andre utkantdelar i ny-kommunen
- ✓ Men større kommuner kan ha bedre forutsetninger til å støtte næringsliv

Noe å hente for øykommunene?

(forts.)

- ✓ Ekspertutvalget: det er kun i Finnmark at geografi kan bli en utfordring
- ✓ Regjeringen: landet har en mangfoldig geografi hvor topografi og vær gir utfordringer utover reisetid
 - ✓ rasfare, stengte veier, innstilte fly og båter, langvarig sammenbrudd i infrastruktur
- ✓ Regjeringen: Kommunereformen skal ta hensyn til dette
- ✓ Fremtidens inntektssystem og ikke-selvvalgte ulemper
 - ✓ Fortsatt mål om å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret?
 - ✓ Fortsatt mål om likeverdige velferdstjenester landet over?

Noen avsluttende anbefalinger

- ✓ Det er viktig å unngå at småskalafordeler blir til småskalaulemper ved sammenslåinger
- ✓ Viktig å huske på når inntektssystemet skal endres
 - ✓ Gode tjenester koster også i samfunn med befolkningsnedgang
 - ✓ Å være en øy uten landfast forbindelse eller en utkant med stor avstand til et større tettsted er ikke noe man selv har valgt å være
- ✓ Øykommunene bør søke interessepolitisk samarbeid med andre distriktskommuner uten direkte tilknytning til et større samfunnsutviklingsområde (de facto øyer)
 - ✓ Arbeide for en løsning med relativ autonomi hjemlet i kommuneloven med rett til å kjøpe tjenester fra nabokommuner eller private tjenesteprodusenter
 - ✓ Sentrale myndigheter må være lydhøre for lokale erfaringer med samarbeidene (ikke låse kommuner til leverandører som ikke fungerer)

Noen avsluttende anbefalinger (forts.)

- ✓ Sentrale myndigheter bør ta initiativ til å utrede
 - ✓ alternativ organisering av kommunal tjensteproduksjon i områder med store avstandsulemp(er) (spesialiserte tjenester med få, men sårbare brukere)
 - ✓ Utredningen bør være analytisk sensitiv for gjeldende målsetting om å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret
 - ✓ Er noen oppgaver viktigere enn andre?
- ✓ Om det gjennomføres sammenslåinger
 - ✓ Formuleringer i kommuneloven om kommunedelsutvalg med reell myndighet på områder som er viktig for lokalsamfunnsutviklingskraft
 - ✓ Øremerke midler til å støtte deltakelse i samfunnsliv, politikk og arbeidsliv (vanskelig å kombinere familieliv og arbeidsliv med politiske verv på fastlandet)

Spørsmål og/eller
kommentarer?